

Другостта: комуникация, политика, психология
Otherness: Communication, Politics and Psychology

Проблемът на другостта
през перспективата на психологията

Антонина Кардашева
Нов български университет
Имейл: office@smartstrategiesbg.eu

Абстракт: В статията се представя теоретичен обзор, относно проблема за другостта от гледна точка на психологията. Целта е да се установят обемът и съдържанието на понятието, както и да се представят класификационни схеми, свързани с другостта. Търсени са релации между другостта и маргиналността, другостта и идентичността, другостта и принадлежността. Поставен е акцент върху другостта като проблем в социалните системи. От особен ракурс е изведена принадлежността като алтернатива. Използвани са методите на анализа и синтеза, кабинетното проучване (desk research). Дадена е работна дефиниция за другостта и са изведени нейните проявления в социален и психологически план. Изследователските въпроси са ориентирани към представяне на теории и към установяване на фактори, проявления и явления, свързани с проблема на другостта. Изводите са, че другостта би следвало да се проучва от различни науки, като психологията има своя принос в тези изследвания, които могат да са интердисциплинарни.

Ключови думи: другост, психология, идентичност, маргиналност, принадлежност.

The Problem of Otherness
through the Perspective of Psychology

Antonina Kardasheva
New Bulgarian University
Email: office@smartstrategiesbg.eu

Abstract: The article presents a theoretical overview of the problem of otherness from the point of view of psychology. The aim is to establish the scope and content of the concept, as well as to present classification schemes related to otherness. Relationships between otherness and marginality, otherness and identity, otherness and belonging are discussed. An emphasis is placed on otherness as a problem in social systems. Affiliation as an alternative is derived from a special perspective. The methods of analysis and synthesis, desk research were used. A working definition of otherness is given and its manifestations in social and psychological terms are derived.

The research questions are focused on presenting theories and identifying factors, manifestations and phenomena related to the problem of otherness. The conclusions are that otherness should be studied by different areas of science, and psychology has its contribution to these studies, which may be viewed as interdisciplinary.

Keywords: otherness, psychology, identity, marginality, belonging.

Въведение

В свят, обзет от привидно непреодолими предизвикателства, практически всеки глобален, национален и регионален конфликт е обвит или организиран около едно или повече измерения на различията на хора и общности. Проблемът на 21. век е проблемът за „другостта“. Темата за другия (другостта) все повече се асоциира с проблема за абнормността при хората. Това е психологичен и социално-психологичен проблем, известен в психиатрията, и е съществувал винаги в човешката история. Проблемът за другия на индивидуално равнище произтича от трудността да приемеш другия, който е различен от теб, или „да приемеш това, което не си ти“. Приемането на другия рефлектира и върху отношението на хората поотделно и на обществата като цяло.

Темата за другостта на глобално, социално ниво е многопластова и с различни акценти на влияние. Тя се коментира активно и в световните териториални спорове, сектантското насилие, военните конфликти, разпространението на болести, глада и продоволствената несигурност и дори изменението на климата (Sassen 2014). [1]

„Другостта“ е термин, който съдържа множеството измерения на предразсъдъчна основа за различия в групови ценности и идентичности или национални, религиозни, полови, расови особености. От психологична гледна точка може да се твърди, че другостта разкрива многообразие от психични, социално-психологични процеси, които под влияние на различни условия предполагат проява на групови различия в поведенчески, емоционален, социален план. Съвкупността им често посочва причините за отношение на неравенство и маргиналност. В научните, политическите, социални и философски анализи съществуват и определени интерпретации на термина „другост“, които се тълкуват от позицията на разбирането за расизъм или етноцентризм.

Като автор на статията дефинирам „другостта“ като *набор от динамични психични процеси, които пораждаат отношение към постоянно стимулиране на неравенство в човешките системи с цел подчертаване на раз-*

личия, основани на групови идентичности.

Измеренията на другостта включват, но не се ограничават до религия, пол, раса, етническа принадлежност, социално-икономически статус, неравностойно социално положение, сексуална ориентация и тен на кожата. Въпреки че разликите, които са в основата на тези разновидности на другостта, варират значително и са дълбоко контекстуални, те съдържат интересна динамика, която е полезна за изясняване на етимологията на проблема от различни теоретични перспективи. Ние основно ще засегнем разглеждане на проблема през перспективата на науката социална психология и по-специално груповата динамика.

Теоретични измерения

В тази статия ние се занимаваме предимно с феномена на другостта през груповите процеси. *Другостта и маргиналността* могат да възникнат на групова основа или на индивидуално ниво. Всички вероятно сме изпитвали дискомфорта да бъдем на някакво място или с хора, където чувстваме, че не сме приети и към чиято общност не принадлежим. За много от нас това чувство е преходно и относително безобидно. Може да изпитахме дискомфорт от влизане в разговор, в който не сме добре запознати или смущение, произтичащо от това, че сме облечени неподходящо за място или повод. Тези ситуации не ни правят различни през психологичната перспектива на другостта. В тази статия нашият фокус е към по-дълбочинно ниво на групови общностни процеси на изграждане на идентичност и изясняване на произхода на другостта.

„Другостта“ има широкообхватна концептуална рамка, която използва изрази като „социални, религиозни, полови предразсъдъци“ и поведение като атавизъм и племенизъм. „Другостта“ според Хасан също така е термин, който в съвременния свят насочва към по-дълбоки процеси, засягащи световни, икономически, политически, финансови групови процеси. Обичайно е например да чуете коментатори на хора, които припознават ислямофобията или етноцентризма като „расизъм“, въпреки че религията и етническата принадлежност не са расови категории (Hasan 2016). [2] По същия начин законите за брака срещу гейовете и лесбийките или нормите за изключване на пола са израз на другостта, но тези, които страдат от тях не се определят по произход, националност, религия или племе. Те се маргинилизират и към тях има силен негативен социален стремеж към изолация, несъгласие, отхвърляне. Подобни групи от хора се категоризират през класификацията на другостта.

Фактът, че толкова много политически лидери или автори на анализи бъркат термините, когато описват проблемите на другостта с предразсъдъци или маргиналност, е доказателство за неяснота и използване на неточни аналогии. Този факт подчертава липсата на леснодостъпен термин или концептуална рамка, която отразява пълния набор от значения на термина „другост“.

„Другостта“ е термин с широко контекстуално поле за изясняване, но с достатъчно конкретен фокус, за да насочи към по-дълбок анализ на произхода и груповата динамика за идентифициране на ясни, точни различия, както между определени групи, така и между членовете на тези групи.

По същия начин терминът „принадлежност“ означава нещо основно за това как групите са позиционирани в обществото, както и как се възприемат и разглеждат. Той отразява обективната позиция на силата и ресурсите, както и субективната природа на груповите идентичности. Темата за принадлежността в психологията е често обсъждана като причина да се развиваме, активираме, мотивираме ако сме в общност, която ни приема и припознава като автентичен член. Темата за чувството на принадлежност е базисна за потребностите на човека и хората, с които социално функционира.

Обратното, липсата на принадлежност граничи с процеса на отхвърляне и дистанциране, поради сериозни морални, социални, екологични, политически различия.

Дихотомността на *Другостта* и *Принадлежността* прави повече от това да улавя и описва процеси и сили, които са в основата на груповата маргинализация и неравенство. Другостта и Принадлежността е съдържателна и достъпна рамка, чрез която можем по-продуктивно да обсъждаме и развиваме набор от приобщаващи отговори на въпросите, защо се налага да разграничаваме обществото чрез груповата маргинализация и неравенство.

Без да претендира да предлага изчерпателен или задълбочен анализ, тази статия изследва факторите, които допринасят за другостта и алтернативни подходи, които могат да смекчат някои от крайните социални определения.

Първо, ние изследваме условията, при които възникват процеси на другостта и при които специфични групови идентичности стават социално значими. Второ, изясняваме факторите, чрез които категоричните граници и значения за различия се появяват и стават социално и институционално вградени. Трето, правим опит да намерим социално проактивни решения за терминологичното объркване на другостта.

Завършваме тази част от статията с идеята, че груповата принадлежност и включване са единственото устойчиво решение на проблема с другостта. Колкото и отчайващо да изглеждат световните събития, човечеството е постигнало огромен напредък към толерантност, приобщаване и равенство. Според Левиц (Levitz 2015) живеем в период на драматични социални промени и безпрецедентна откритост в човешката история. Дали ще продължим да вървим към едно по-приобщаващо общество, като същевременно укротяваме нашите „ниски импулси и успокояваме страховете си“, зависи от нас. [3]

Механиката на другостта

През дълъг исторически период в целия свят елитите и политическите опортюнисти насърчават социалните разцепления и апелират към групови идентичности, за да усъвършенстват своите програми и да натрупват или засилват политическата власт. Но как се появяват тези разцепления на първо място?

Как социалните процеси се превръщат в политики, които провокират тези социални разцепления и изострят междугруповото неравенство? Без да претендираме да отговорим категорично на тези въпроси, ние очертаваме някои от процесите, които обясняват тази динамика.

Класификационни схеми

Учените отдавна наблюдават тенденция в човешките общества да се организират и колективно определят по различни критерии, принципи и социални норми другостта и еднаквостта. Проучванията от 50-те години на миналия век показват склонността на хората да се идентифицират с други хора. Те обичат да обръщат внимание с кого се групират, към какви групи принадлежат, колко елитарна или маргинална е общността, в която членуват. Те не обръщат внимание колко произволни или дори примитивни могат да бъдат груповите граници, и да оценяват членовете на собствената си група като по-висши.

Изследванията в областта на невронауките през последните десетилетия започнаха да разкриват процеси, чрез които подобни резултати могат да бъдат обяснени. По-специално изследванията в социалната психология и невронауката дават яснота за социалното изграждане на груповите граници. Резултатите разкриват динамиката на тези граници, механизмите, чрез които индивидите се сортират в групи, и появата на асоциации и социално значими значения, които се съпоставят с груповите различия и се отразяват на отделни членове на групата.

Тълкувайки резултатите, се приема, че въвеждането на класификации по различни признаци на другост са необходими, както за оцеляването, така и за интелигентността в различни общества. Различните схеми на класификация влияят на хората да правят категорични разграничения и да се разделят и самоопределят според своята самоосъзнатост. Както обяснява ученият Крайгер (Kreiger 1995) „Ако нашият вид беше „програмиран“ да се въздържа от изводи или да предприема действия, докато не разполагаме с пълни, специфични за ситуацията данни за всеки човек или обект, който срещаме, щяхме да изчезнем отдавна“. [4]

За да функционираме ефективно, нашите мозъци са развили процеси за опростяване на перцептивната среда и действие върху не толкова перфектна информация. Механизмът за постигане на цели е използването на категории. Асоциациите между цвят и отровни плодове например или външен вид и отровни змии са примери за подобни категорични разсъждения, но те са валидни за много сфери в света, включително социалния живот.

Според Маси (Massey 2007), въпреки че „човешките същества са когнитивно програмирани да формират концептуални категории и да ги използват за класифициране на хората, на които се противопоставят“, съдържанието, дефиницията и значението на тези категории не са автоматични. [5]

С други думи, въпреки че човешките същества имат естествена склонност да правят категорични разграничения, самите категории и значенията, свързани с тези категории, са социално конструирани, а не естествени. В тази връзка те варират, и се поддават на влияние на средовите условия.

Нашата среда и социални взаимоотношения, които включват семейство, професионална общност и приятели, предопределят кои различия са от значение и кои асоциации, стереотипи и значения са свързани с тези категории. По този начин нашата среда ни „подготвя“ да наблюдаваме конкретни различия и ни „инструктира“ кои различия да приемаме за релевантни. Тези асоциации са не само описателни, те придават социални значения, които ни помагат да се ориентираме в нашите социални светове. Те формират вярвания, убеждения, мисловни модели, поведения, социални подходи. Те са „маркерите“ за свързване в общност.

През 50-те години на миналия век социолозите, сред които Блумър (Blumer 1958), разработват „теория за груповата позиция“ като начин за обяснение на расовите предразсъдъци. [6] Според тази теория груповите дефиниции, граници и значения са продукт на сложни колективни и социални процеси, а не резултат от индивидуални взаимодействия или пристрастия.

„Чрез приказки, истории, клюки, анекдоти, изявления, новинарски разкази, речи, проповеди, и други подобни се представят определения и се изразяват чувства... Ако взаимодействието става все по-кръгово и засилващо, лишено от сериозно вътрешно противопоставяне, такива течения растат, сливат се и се укрепват. Чрез такъв процес се формира колективен образ на подчинена група и се създава усещане за групова позиция“ (Blumer 1958). [7]

Тази теория предполага как всяка групова идентичност социално се развива и утвърждава, (Blumer 1958). [8] Вместо да произтичат от подреден, последователен процес, границите на груповата дефиниция и констелацията от значения и асоциации, които се съпоставят с тези категории, се появяват едновременно и са хаотични.

Веднъж установени, груповите идентичности може да изглеждат толкова фундаментални, че обикновено ги възприемаме като „естествени“. Както отбеляза авторът Сампсън (Sampson 2012): „Расата може да бъде широко отхвърлена като биологична класификация, [но] тъмната кожа е лесно забележима и открояваща се черта, която се превърна в маркер в американското общество, наситена със значения за престъпления, безредици и насилие, стигматизиращи цели категории хора“. [9] Тези асоциации и споделени значения от своя страна влияят на нашето възприятие за тези групи и имат усещането за „другост“.

Когнитивни пристрастия

Въпреки че откритието на „огледалните неврони“ предполага, че човешките същества са настроени за емпатия, според Кийн (Keen 2006) [10] степента на емпатия, която изпитваме, зависи от степента, до която възприемаме, че принадлежим към една и съща социална група. В едно проучване изследователите измерват преживяванията на болка на пациентите от различните раси. Според данните, представени от Салавиц и Пери (Szalavitz & Perry 2011), се регистрира по-силно активиране на предната кора на мозъка (частта от мозъка, отговорна за възприемането на емоциите, свързани с болката), когато субектът е от една и съща раса. [11]

В друго проучване на (Harris & Fiske 2006) се изследват еднакви избображенията на лицата на хора от различни социални групи. Доказало се е, че се предизвикват различни реакции в мозъка, когато се наблюдават под ядрено-магнитен резонанс. [12] Хората, принадлежащи към маргинализиранни групи, дори не предизвикват разпознаване на невронно ниво нито хора, нито обекти, ако не са от тяхната общност, защото не ги разпознават като познати обекти. [13]

В друг тест (Nosek, Banaji, G. Greenwald 2002), който измерва силата на несъзнателните групови асоциации, 50 процента от афро-американските участници регистрират несъзнателно предпочитание към белотата. [14]

През последните петнадесет години изследванията на социалното познание доведоха до подобни открития, които подкрепят елементи от теорията за груповата позиция. В изследване учени (Fiske, Cuddy, Glick 2006) са идентифицирали две универсални дименсии, които локализируют груповите позиции в обществото: топлота и компетентност. [15] Според този модел социалните групи, оценяващи се с ниска топлота и ниска компетентност, се считат за „презрени групи“. Към тях спадат бедните чернокожи и бездомните, според резултатите от изследването. Социалните групи, които дават данни за ниска топлота и висока компетентност, са „привилегирована група“, а групите, с ниска компетентност и висока топлота, се разглеждат като „емпатийна група“.

Другостта като проблем в социалната система

Категоричните граници и социалните значения на понятията в умовете ни, съзнателно и несъзнателно се проектират чрез реакциите ни. Те влияят на нашето поведение и нашите решения. Индивидуалните актове на дискриминация въз основа на групови стереотипи влияят на значението на ценности, социални и колективни решения, подходи. Когато се възпроизвеждат в обществото и във времето, индивидуалните актове на дискриминация имат кумулативен и увеличаващ се ефект, който може да помогне да се обяснят много групови неравенства, основаващи се на другостта (Blank 2005). [16]

Колкото и вредна да бъде дискриминацията, съзнателна или несъзнателна, за формирането на груповите резултати, институционализацията и структурните характеристики на другите като групова общност, може би най-много обясняват груповите неравенства.

В обобщение, човешките същества могат да категоризират себеподобните на подсъзнателно невронно ниво. Невролозите са картографирали невронните мрежи в мозъка, които определят груповите граници и които обясняват значенията и предположенията за различни социални групи в ментални преки пътища. Тези преки невронни пътища се използват за оценка на групи, събития, хора, които са членове на тези групи.

Проблемът с другостта не е лесен за обяснение. Има много интерпретации на този проблем, някои от които изглеждат обещаващи, но не успяват да създадат по-приобщаващо общество. Други опити за разрешаване на проблема с „другия“ доведоха до престъпления срещу човечеството.

Едно устойчиво и ефективно разрешаване трябва не само да подобри междугруповите отношения, но и да намали междугруповите неравенства и груповата маргиналност. Решение, което намалява конфликта и насърчава стабилността, но не успява да намали груповата маргиналност, не само е неустойчиво в дългосрочен план. Например сегрегацията играе критична роля в институционализирането на другия чрез канализиране на разпределението на ресурсите неравномерно между социалните групи.

Друг отговор на проблема за „другостта“ е отделянето. Вместо да бъде насилствено отделена или изгонена дадена група, то тя самата се стреми да се отдели от друга по избор, по убеждение, че това е правилно за оцеляването на групата. Когато една група се чувства потисната от друга група, отделянето може да изглежда като разумен отговор за разрешаване на междугруповия конфликт.

Друг прочит на проблема за „другостта“ е асимилацията. Асимилацията е опит за заличаване на различията, които определят груповите граници, като например чрез преподаване на доминиращия език на подчинена група или превръщане на външната група в доминираща религия. Асимилацията е начин за разрешаване на етническите различия. Асимилацията също е фалшиво решение на проблема с другия, както го определихме, по отношение на намаляването на груповата маргиналност и неравенство. Вместо да намали междугруповото неравенство или маргиналност, асимилацията се стреми да елиминира различията, върху които е структурирано другото.

Принадлежността като алтернатива

Вярваме, че единственото жизнено важно решение на проблема с другостта е чувството за принадлежност. Най-важното според Уолцер (Walzer 2004), което разпределяме и ни отличава един от друг в обществото, е членството в група. [17] Правото на принадлежност е преди всички други решения и е една от жизненоважните потребности. Принадлежността според Руд (Rudd 2013) [18] включва непоколебим ангажимент, включеност, не просто да толерирате и уважавате различията, но и да гарантирате, че всички хора са добре дошли и чувстват, че принадлежат към тази група в обществото. Някои автори наричат тази идея „кръг на човешката загриженост“. [19]

Разширяването на кръга на човешката загриженост включва „хуманизиране на другостта“, където негативните репрезентации и стереотипите се оспорват и отхвърлят. Това е процес, чрез който най-маргинализираните групи са в центъра на нашата грижа чрез обгрижване от по-висок порядък.

Отличен пример за това как можем да направим това е като демонстри-

раме, че маргинализираните групи принадлежат и са добре дошли в нашата общност и общество. Посланието за принадлежност не само подобрява академичното представяне на хората в тази възрастова група, но и подобрява здравето.

Принадлежността трябва да бъде повече от изразителна; тя също трябва да бъде институционализирана. Добре е обществената осъзнатост да се съсредоточи върху предоставяне на достъп до ресурси и институции на групи в неравностойно положение.

Отвъд структурните гаранции, ние се нуждаем от визия за общество, която е приобщаваща с нови идентичности и наративи, които освобождават обществата от демагогия и демонизиране на „другостта“, като същевременно подобряват благосъстоянието на всички. Една възможна алтернатива на стратегиите на асимилация, интеграция, отделяне или маргинализация е „гласът“ и „диалогът“. Гласът може да даде израз на групови нужди и проблеми, без да се прибегва до сегрегация или отделяне. Този подход е в съответствие с плурализма и мултикултурализма във всяка една демократична държава.

Трябва не само да създаваме приобщаващи структури, но трябва да насърчаваме нови идентичности, които могат да ни подкрепят. Това означава да генерираме истории за приобщаване, които реструктурират нашите индивидуални и групови идентичности, като същевременно отхвърляме тези, които ни противопоставят срещу другостта.

Докато преминаваме през политическо, психологическо, икономическо преустройство, ние също преминаваме през преработване на себе си. Не е чудно, че латентните етнически и религиозни идентичности стават най-забележими. Нужни са приобщаващи алтернативи.

Заклучение

Тази статия изследва разпространения проблем с другостта в света. На практика всеки глобален и регионален конфликт, както и устойчива форма на маргиналност или неравенство, са подкрепени от процеси, които отричат пълното включване и членство в обществото. Тази статия насочва към идеята, че „друго“ е не само по-описателен термин, който улавя множеството изрази за предразсъдъци, в които и да е от измеренията на груповата различност, но служи като концептуална рамка на Другостта и Принадлежността. Тя ни позволява да наблюдаваме и идентифицираме структурни процеси и динамика, като същевременно оставаме чувствителни към детайлите на всеки отделен случай.

Принадлежността е най-важният индикатор, чрез който можем да интерпретираме темата за другостта в обществото. Трябва да подкрепим създаването на структури за приобщаване, които разпознават и приспособяват различията. Не можем да отречем екзистенциалните тревоги в човешкото състояние. Тези тревоги могат да бъдат трансформирани в страх и гняв или емпатия и колективна солидарност.

Зависи от нашата интерпретация на другостта и отношението ни към различните от нас.

Цитати

- [1] Sassen, S. (2014). *Expulsions: Brutality and Complexity in the Global Economy* (Cambridge: Harvard University Press, 2014), 149-151; *The Mosaic Rooms, Naomi Klein: Let Them Drown—The Violence of Othering in a Warming World*, May 4, 2016, posted May 10, 2016, <https://vimeo.com/166018049>. Retrieved on 31.12.2021.
- [2] Hasan, M. (2016). Sadi Khan and the Future of Europe, *The Opinion Pages (New York Times)*, May 14, 2016, <http://www.nytimes.com/2016/05/14/opinion/sadiq-khan-and-the-future-of-europe.html>. Retrieved on 31.12.2021.
- [3] Levitz, E. (2016). Obama Deeply Proud of That Time He Broke His Promise on Syria, and 12 Other Revelations from His Unbelievably Frank Interview with the Atlantic, *New York Magazine*, March 10, 2016, accessed April 1, 2016.
- [4] Kreiger, L. (1996). The Content of Our Categories: A Cognitive Bias Approach to Discrimination and Equal Employment Opportunity, *The Stanford Law Review*, 1161. See supra note 212 at 1188.
- [5] Massey, D. S. (2007). *Categorically Unequal: The American Stratification System*. New York: Russell Sage Foundation, 242.
- [6] Blumer, H. (1958). Race Prejudice as a Sense of Group Position, *The Pacific Sociological Review*, 1, no. 1 (April 1958), doi:10.2307/1388607.
- [7] Blumer, H. (1958). Race Prejudice as a Sense of Group Position, *The Pacific Sociological Review*, 1, no. 1 (April 1958), doi:10.2307/1388607.
- [8] Blumer, H. (1958). Race Prejudice as a Sense of Group Position, *The Pacific Sociological Review*, 1, no. 1 (April 1958), doi:10.2307/1388607.
- [9] Sampson, R. (2012). *Great American City: Chicago and the Enduring Neighborhood Effect*. Chicago: University of Chicago Press, 132.
- [10] Keen, S. (2006). A Theory of Narrative Empathy, *Narrative*, 14, no. 3 (October 2006), doi:10.1353/nar.2006.0015.
- [11] Szalavitz, M. & Perry, B. D. (2011). *Born for Love: Why Empathy Is Essential—and Endangered*. New York: HarperCollins Publishers.
- [12] Harris, L. T. & Fiske, S. T. (2006). Dehumanizing the Lowest of the Low: Neuroimaging Responses to Extreme Out-Groups, *Psychological Science*, 17, no. 10: 847–53.
- [13] Harris, L. T. & Fiske, S. T. (2006). Dehumanizing the Lowest of the Low: Neuroimaging Responses to Extreme Out-Groups, *Psychological Science*, 17, no. 10: 847–53.

- [14] Nosek, B. A., Banaji, M. & Greenwald, A. G. (2002). Harvesting Implicit Group Attitudes and Beliefs from a Demonstration Web Site, *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 6, no. 1. doi:10.1037/1089-2699.6.1.101.
- [15] Fiske, S. T., Cuddy, Amy J. C. & Glick, P. (2016). Universal Dimensions of Social Cognition: Warmth and Competence, *Trends in Cognitive Sciences*, 11, no. 2 (December 22, 2006), accessed April 1, 2016, doi:10.1016/j.tics.2006.11.005, <http://fidelum.com/wp-content/uploads/2013/10/Warmth-Competence-2007.pdf>. Retrieved on 31.12.2021.
- [16] Blank, R. M. (2005). Tracing the Economic Impact of Cumulative Discrimination, *The American Economic Review*, 95, no. 2: 99–103.
- [17] Walzer, M. (2016). Spheres of Justice: A Defense of Pluralism and Equality (New York: Basic Books, 1983), p. 31. See also John A. Powell, Symposium, *The Needs of Members in a Legitimate Democratic State*, 44 Santa Clara L. Rev. 969 (2004), accessed on May 30, 2016, <http://digitalcommons.law.scu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1218&context=lawreview>. Retrieved on 31.12.2021.
- [18] Rudd, T. (2015). Marc Anthony and the Circles of Cognitive Caring, *Kirwan Institute for the Study of Race and Ethnicity*, August 2, 2013, accessed February 16, 2015, <http://kirwaninstitute.osu.edu/marc-anthony-and-the-circles-of-cognitive-caring>. Retrieved on 31.12.2021.
- [19] Rudd, T. (2015). Marc Anthony and the Circles of Cognitive Caring, *Kirwan Institute for the Study of Race and Ethnicity*, August 2, 2013, accessed February 16, 2015, <http://kirwaninstitute.osu.edu/marc-anthony-and-the-circles-of-cognitive-caring>. Retrieved on 31.12.2021.

Библиография

- Baron-Cohen, S. (2013). Little Angels, *New York Times*, December 28, 2013, accessed February 16, 2015, <http://www.nytimes.com/2013/12/29/books/review/just-babies-the-origins-of-good-and-evil-by-paul-bloom.html>. Retrieved on 31.12.2021.
- Blank, R. M. (2005). Tracing the Economic Impact of Cumulative Discrimination, *The American Economic Review*, 95, no. 2: 99–103.
- Bloom, S. G. (2015). Blue-Eyes, Brown-Eyes: *The Experiment That Shocked the Nation and Turned a Town Against Its Most Famous Daughter*, The University of Iowa, April 22, 2005, accessed February 16, 2015, http://www.uiowa.edu/~poroi/seminars/2004-5/bloom/poroi_paper.pdf. Retrieved on 31.12.2021.
- Blumer, H. (1958). Race Prejudice as a Sense of Group Position, *The Pacific Sociological Review*, 1, no. 1 (April 1958), doi:10.2307/1388607.
- Fiske, S. T., Cuddy, Amy J. C. & Glick, P. (2016). Universal Dimensions of Social Cognition: Warmth and Competence, *Trends in Cognitive Sciences*, 11, no. 2 (December 22, 2006), accessed April 1, 2016, doi:10.1016/j.tics.2006.11.005, <http://fidelum.com/wp-content/uploads/2013/10/Warmth-Competence-2007.pdf>. Retrieved on 31.12.2021.
- Harris, L. T. & Fiske, S. T. (2006). Dehumanizing the Lowest of the Low: Neuroimaging Responses to Extreme Out-Groups, *Psychological Science*, 17, no. 10: 847–53.

- Hasan, M. (2016). Sadi Khan and the Future of Europe, *The Opinion Pages (New York Times)*, May 14, 2016, <http://www.nytimes.com/2016/05/14/opinion/sadiq-khan-and-the-future-of-europe.html>. Retrieved on 31.12.2021.
- Keen, S. (2006). A Theory of Narrative Empathy, *Narrative*, 14, no. 3 (October 2006), doi:10.1353/nar.2006.0015.
- Kreiger, L. (1996). The Content of Our Categories: A Cognitive Bias Approach to Discrimination and Equal Employment Opportunity, *The Stanford Law Review*, 1161. See supra note 212 at 1188.
- Levitz, E. (2016). Obama Deeply Proud of That Time He Broke His Promise on Syria, and 12 Other Revelations from His Unbelievably Frank Interview with the Atlantic, *New York Magazine*, March 10, 2016, accessed April 1, 2016.
- Massey, D. S. (2007). *Categorically Unequal: The American Stratification System*. New York: Russell Sage Foundation, 242.
- Nosek, B. A., Banaji, M. & Greenwald, A. G. (2002). Harvesting Implicit Group Attitudes and Beliefs from a Demonstration Web Site, *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 6, no. 1. doi:10.1037/1089-2699.6.1.101.
- Rudd, T. (2015). Marc Anthony and the Circles of Cognitive Caring, *Kirwan Institute for the Study of Race and Ethnicity*, August 2, 2013, accessed February 16, 2015, <http://kirwaninstitute.osu.edu/marc-anthony-and-the-circles-of-cognitive-caring>. Retrieved on 31.12.2021.
- Sampson, R. (2012). *Great American City: Chicago and the Enduring Neighborhood Effect*. Chicago: University of Chicago Press, 132.
- Sassen, S. (2014). *Expulsions: Brutality and Complexity in the Global Economy* (Cambridge: Harvard University Press, 2014), 149-151; *The Mosaic Rooms, Naomi Klein: Let Them Drown — The Violence of Othering in a Warming World*, May 4, 2016, posted May 10, 2016, <https://vimeo.com/166018049>. Retrieved on 31.12.2021.
- Szalavitz, M. & Perry, B. D. (2011). *Born for Love: Why Empathy Is Essential—and Endangered*. New York: HarperCollins Publishers.
- Walzer, M. (2016). Spheres of Justice: A Defense of Pluralism and Equality (New York: Basic Books, 1983), p. 31. See also John A. Powell, Symposium, *The Needs of Members in a Legitimate Democratic State*, 44 Santa Clara L. Rev. 969 (2004), accessed on May 30, 2016, <http://digitalcommons.law.scu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1218&context=lawreview>. Retrieved on 31.12.2021.

Брой 50 на сп. „Реторика и комуникации“, януари 2022 г. се издава с финансовата помощ на Фонд научни изследвания, договор № КП-06-НПЗ/75 от 18 декември 2021 г.

Issue 50 of the Rhetoric and Communications Journal (January 2022) is published with the financial support of the Scientific Research Fund, Contract No. KP-06-NP3/75 of December 18, 2021.